

SKUPNA OZLJEDA TROJICE RADNIKA

U prosincu 2008. godine, za vrijeme obavljanja poslova pri hladnom oblikovanju (ekspan-diranju) cijevnih nastavaka u proizvodnoj hali, kod poslodavca FF d.o.o. istovremeno su se ozlijedila tri radnika, i to radnici: A.A., B.B. i C.C. Analiza ovog događaja temelji se na nalazima nadležnog inspektora rada za zaštitu na radu Državnog inspektorata koji je obavio očevid na mjestu događaja, inspekcijske nadzore, te poduzeo propisane mjere.

OPIS DOGAĐAJA

U proizvodnoj hali poslodavca trebalo je obaviti hladno oblikovanje čeličnog cijevnog nastavka promjera $\varnothing=925$ mm, visine $h=120$ mm i debljine $s=5$ mm na uređaju za ekspan-diranje. Cijevni nastavak je traka čeličnog lima oblikovana kao obruč i zavarena elektro-lučnim postupkom po cijeloj visini od 120 mm.

Uređaj za ekspan-diranje je radni stol dimenzija 1250 mmx1400 mm, visine 750 mm na kojem se nalaze osmerodijelne čeljusti („pakne“) spojene na hidraulički sklop pomoću visokotlačnih cjevovoda te omogućava hladno oblikovanje 6 dimenzija cijevnih nastavaka. Da bi uređaj bio u pogonu, potrebno je uključiti sklopku udaljenu 4 m od radnog stola.

Uređajem se upravlja s pomoću poluge te se pomicanjem poluge u gornji položaj višedijelne čeljusti proširuju i hladno oblikuju izrađevinu, a pomicanjem poluge u donji položaj čeljusti se stišću i otpušta se izrađevina. Nadalje, stroj za hladno oblikovanje cijevnih nastavaka konstruirao je i izradio sam poslodavac za svoje potrebe.

Poslovođa A.A. organizirao je obavljanje poslova te je radniku B.B. koji je rukovatelj navedenim strojem naredio da obavi hladno oblikovanje cijevnog nastavka. Budući da se radilo o zahtjevnom zadatku, odlučio je sam rukovati uređajem za hladno oblikovanje. Za vrijeme zahvata radnik B.B. je promatrao izvođenje operacije. Iz nepoznatog se razloga čelični cijevni nastavak nije plastično oblikovao kako treba, pa je poslovođa A.A. prekinuo proces rada te pozvao radnika C.C. koji je radio na poslovima kontrole kvalitete proizvoda i zajedno s njim izvršio uvid u radionički crtež izrađevine. Zajedno su odlučili zakrenuti izrađevinu za oko 30° u čeljustima uređaja te nastaviti proces rada. Poslovođa A.A. nastavio je s postupkom oblikovanja, a radnici B.B. i C.C. su se nalazili udaljeni od radnog stola oko 0,5 m.

U jednom trenutku se začuo prasak, puknuo je cijevni nastavak na mjestu zavara te je izrađevina „izletjela“ iz uređaja i pri tome ozlijedi-

la trojicu radnika. Radnici koji su bili u blizini događaja pritekli su u pomoć ozlijeđenim radnicima, a ubrzo potom stigla je hitna medicinska pomoć koja je ozlijeđene radnike prevezla u medicinsku ustanovu. Srećom, svi trojica radnika zadobili su lakše ozljede u obliku površinskih posjekotina tjemena glave i čela.

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Navedeni primjer je tipičan primjer zapostavljanja zaštite na radu kod poslodavaca koji sami projektiraju i izrađuju sredstva rada za potrebe svoje proizvodnje i pri tome ne provode osnovna pravila zaštite na radu, posebna pravila zaštite na radu te pravila struke.

Pri obavljanju poslova prvenstveno se primjenjuju pravila zaštite na radu kojima se uklanja ili smanjuje opasnost na sredstvima rada (osnovna pravila zaštite na radu). Ako se opasnosti za sigurnost i zdravlje radnika ne mogu otkloniti primjenom osnovnih pravila zaštite na radu, primjenjuju se pravila zaštite na radu koja se odnose na radnike i na način obavljanja radnog postupka (posebna pravila zaštite na radu).

Unatoč spomenutom, navodimo najvažnije nedostatke koje je utvrdio inspektor rada koji su izravno uzrokovali skupnu ozljedu trojice radnika:

- Poslodavac je stavio u uporabu sredstvo rada – stroj za expandiranje koje nije izrađeno u skladu s propisima zaštite na radu jer nije opremljeno zaštitom koja sprečava opasnost od ozljeda izloženih radnika zbog mogućnosti ispadanja ili odlijetanja predmeta.
- Poslodavac nije inspektoru predočio uvjerenje o ispitivanju stroja za expandiranje obavljeno od ovlaštenog trgovačkog društva.

- Poslovođa kao ovlaštenik poslodavca koji je bio zadužen za organizaciju poslova na expandiranju cijevnih nastavaka nije bio osposobljen za obavljanje poslova zaštite na radu sukladno odredbama Pravilnika o programu, sadržaju i načinu provjere znanja poslodavaca i njegovih ovlaštenika iz područja zaštite na radu (N.N., br. 69/05.).

POVREDA PROPISA

Poslodavac je počinio sljedeće povrede propisa:

1. Poslodavac je počinio prekršaj opisan u kaznenim odredbama članka 109., stavka 1., točka 7. i stavka 2. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03., 100/04. i 86/08.; u daljem tekstu: Zakon) jer je sukladno odredbama članka 43., stavka 3. propisano da poslodavac ne smije staviti u uporabu sredstva rada i osobna zaštitna sredstva ako nisu izrađena u skladu s propisima zaštite na radu, odnosno kako je to propisano odredbama članka 20. Pravilnika o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme (N.N., br. 21/08.).
2. Poslodavac je počinio prekršaj opisan u kaznenim odredbama članka 110., stavka 1., točka 3. i stavka 2. Zakona jer je sukladno odredbama članka 52. propisano da se strojevi i uređaji s povećanim opasnostima redovito ispituju u propisanim rokovima.
3. Poslodavac je počinio prekršaj opisan u kaznenim odredbama članka 108., stavka 1., točka 10. i stavka 2. Zakona jer nije sukladno odredbama članka 26., stavak 1. Zakona osigurao osposobljavanje ovlaštenika iz područja zaštite na radu.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor je temeljem ovlasti iz odredbi članka 102., stavka 3. Zakona donio rješenje kojim je zabranio poslodavcu FF d.o.o. uporabu stroja za ekspaniranje dok se ne osigura zaštita koja sprečava opasnost od ozljeda izloženih radnika zbog mogućnosti ispadanja ili

odlijetanja predmeta, odnosno dok ne pribavi važeći dokaz o ispravnosti stroja, te rješenje kojim je naredio poslodavcu osposobljavanje ovlaštenika iz područja zaštite na radu.

Za prekršaje navedene pod točkom 1, 2 i 3 inspektor je podnio optužni prijedlog nadležnom Prekršajnom sudu.

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.
Državni inspektorat
Odjel zaštite na radu, Zagreb*